

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe o lună . 2 .

Nul de Duminică

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2-3.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Revoluția din Turcia.

Revoluția din Turcia va rămâne în istoria universală înscrisă ca de sigur ca una din cele mai interesante dar și mai ciudate revoluții ce s'a văzut. Când astă vară trupele din Macedonia de supt conducerea lui Enver Bei se răsculară, toată Europa era în așteptarea unei revoluții cu ciocniri dramatice, cu mari vărsări de sânge și poate chiar cu căderea unui suveran. Dar valurile revoluției s'au netezit numai decăt. Junii turci păreau a fi cucerit cu desăvârșire nu numai puterea publică ci și favoarea opiniei publice. Erau stăpânii absoluți ai situației. Cât de mult o stăpâneau, dovedește faptul că în răstimp de o jumătate de an doi mari viziri căzuseră pradă comitetului june-turc.

Aceiaș iuteală neașteptată, aceiaș precipitare nebănuită a evenimentelor și acuma începe cu un simplu atentat. Un redactor din opoziția liberală, Hassan Fehmi e ucis. Câteva zile în urmă și comitetul june-turc e măturat și mulțimea sărbătorește în delirul bucuriei pe »liberatorii« ei. O clipă se pare că junii turci sunt zdrobiți și spulberați și nu se vor mai reînchea.

Dar e o părere numai. Junii turci se reculeg. Partea covârșitoare a ofițerimii este înregimentată în comitetul june turc. Din focarul lui primordial, Salonicul, mișcarea junilor turci pornește să recucerească puterea. Corpul al doilea și o parte din al treilea de armată, apoi numeroși voluntari încheagă o oaste a cărei mărime încă nu o

cunoaștem. Prin nu știm ce autoritate ei dispun de comanda acestei oști, de căile ferate. Acceleratul Salonic-Constantinopol, a început de vre-o 4 zile transportul trupelor junilor turci și la Ciatalgea o mică armată ce crește mereu este concentrată spre a intra în capitală.

Iată pe scurt întâmplările, faptele materiale ale acestei revoluții pe al cărei sfârșit ni-l va transmite telegraful abea peste câțeva vreme. Ceiace ne interesează sunt însă motivele, marile mobiluri, situația internă, într'un cuvânt sufletul întâmplărilor.

Este vechia luptă dintre ideea conservatoare și liberală. Liberalismul în sensul lui primitiv, cuprinzând mai ales principiul constituțional al parlamentarismului și al libertăților publice nu este nici în Turcia de dată nouă. Prin marile centre ale culturii apusului și mai ales la Paris, intelectualii turci au trecut printr'o prefacere adâncă. Nu se putea ca ei să nu se pătrundă de marile idei ce stăpânesc azi viața popoarelor din Apus. Intorși acasă, în curând pleiada tineretului generos și cu vederile moderne cresc neconținut. Mai ales ofițerimea turcească se primeni aproape întreagă cu elemente noi și liberale.

Aici este și elementul de putere al junilor turci. Niciodată un partid de opoziție și de revoluție nu a avut o organizație, o disciplină mai desăvârșită și mai irezistibilă ca partidul acesta. Cauza este tocmai faptul că junii turci au știut să samene și răspândească ideile lor moderne în ofițerime atât de mult încât azi nu este ofițer de stat

major turc care să nu fie înscris în comitetul june-turc. Ofițerii au făcut și revoluția de astăvară, ei au întronat constituționalismul și au susținut și până acuma regimul june-turc. Iată pentru ce partidul avea cum am spus, o organizație și disciplină fără păreche: el era aproape identic cu însăși organizația armatei și disciplina lui era însăși disciplina armatei.

Dar iată tot aici în armată și partea cealaltă, opusă a situației. Armata răstrânge în miniatură toate clasele poporului. În vreme ce ofițerimea, mai ales cea înaltă, reprezintă ideea progresului și a constituționalismului, trupele se recrutează din mulțimea cea mare a poporului înapoiat, incult și rămas tot în îngrădirea îngustă a habotniciei religioase mohamedane. Pe aceștia s'a răzimat reacțiunea cu care se unise și partidul liberal celalalt, opus junilor turci. Preoțimea și *ulemalele*, elevii de teologie, își întemeiaseră toată acțiunea pe faptul acesta: instinctul conservator religios al mulțimii. Instigația lor apelase la aceste instincte și răuși cel puțin pe o clipă. Pentru aceia răsvrătirea de dăunăzi din Constantinopol avuse caracterul unei *émeute*, a unei răsvrătiri militare. Trupele conservatoare se răsculară împotriva ofițerimii liberale și puseră în lanțuri pe cei cari nu putură scăpa cu fuga. Dar numai pe o clipă. Corpul al doilea și al treilea de armată stăpânit cu totul de ofițerime se apropie azi de Constantinopol și Turcia e în pragul unei război civil. Constantinopolul mâine poate să fie teatrul unui groasnic măcel. Junii turci au con-

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Folleton științific.

Un groasnic vrăjmaș al popoarelor negre.

Boala somnului.

Parcă n'ar ajunge toate boalele și toate suferințele ce cad pe capul bieților oameni; a trebuit să mai vie una, care este foarte groasnică, dar care din fericire nu se vede decăt în Africa, cu toate că a făcut câteva victime și pela noi în Europa.

Voiesc să vă vorbesc de boala somnului, care pe continentul negru face atâtea mii de victime, încât Europa s'a speriat și a trimis la fața locului mai multe persoane, oameni de știință, să studieze boala și remediul.

Gvernul francez, belgian, englez și american au trimis în Africa comisiile lor științifice, dar până azi, rezultatele obținute de acestea, n'au fost prea bune și concluziile, în linii generale, sunt nu de o vindecare, ci de mijloace preservative destul de empirice.

Chestiunea boalei somnului a venit a deseori în ziare, și iată pentru ce dau aceste rânduri pentru cetitorii »Tribunei« crezând că voi aduce un serviciu, atât celor ce cetesc ca simplă curiositate, cât și celor ce sunt din marea familie a științei.

Boala și regiunile infectate.

Boala somnului, numită în limba africană *Koalata* sau *nelavau*, aparține grupului de boale infecțioase ale creierului și are multe puncte în cari se aseamănă cu obișnuita, dar teribila, meningita.

Boala aceasta este relativ studiată de puțină vreme, de vre-o zece ani cel mult, și are un caracter de molimă, epidemic. Bolnavul atins de această boală o duce mulți ani, fără să bage de seamă că este bolnav, dar încetul cu încetul îl duce la idioție apoi în mormânt.

Negrii sunt spăimântați de această boală și când un individ dă semne că este atins de ea, locuitorii satului — știind că este contagioasă — îl gonesc din satul lor și dacă nu ar fi luați de misionari, ar muri de foame sau mâncați de tigrii și de hiene.

De preferință, boala somnului se vede pe malul locurilor și fluviilor din regiunea ecvatorului, și o să vedem mai la vale pentru ce.

În inzulă Buvama, în lacul Victoria Nyanza într'un an au murit 7000 de locuitori, lăsând fără populație inzulă cea care mai nainte era atât de floridă, iar acum este aproape deșertă, pentru că cea mai mare parte a celor ce au rămas în viață, au emigrat.

În Uganda, în anul 1904 au murit 80,000 de persoane, și cred că nu mă apropii de cifra justă, spunând că în fiecare an, rasa neagră dă teribilului înamic, un tribut de 4,000.000 de persoane.

Simptomii boalei.

Boala somnului — astfel numită de europeni pentru că persoanele atinse stau într'o continuă somnolență, — se prezintă aproape totdeauna cu aceleași simptome.

Puțin câte puțin bolnavul pierde veselia, se face trist și gânditor, pleoapele i-se închid și simte o mare nevoie de a dormi, dealtmintrelea un somn foarte ușor căci e destul să-i șoptească numele sau să-l atingă ușurel cu mâna ca el să se deștepte.

Însă, cu cât boala merge înainte, cu atât somnul se face mai greu, bolnavul se protestește, nu mai înțelege aproape nimic, urmează o paralizie și apoi moartea.

Ceia ce este mai de spaimă, este că boala nu se declară repede, ci poate să stea într'un om, fără ca acesta să știe că este bolnav, șase și șapte ani, fără ca să se arate vre-un simptom, așa că, se înțelege dela sine, că chiar gonind din sat pe bolnavii cari dau semne de boala somnului, pericolul molimei nu este înlăturat. Un exemplu: acum câți-va ani, în spitalele Parisului, au murit trei negrii bolnavi de boala somnului, și cari de patru ani erau plecați din Africa.

Cercetările unui medic italian.

Un tânăr medic italian, Castellani, pe când se afla în serviciul statului englez, a avut curajul să stea mai mulți ani în Africa și să studieze această boală teribilă.

damnat pe sultanul la moarte, căci ei bănuiesc cu drept cuvânt că padişahul a fost autorul ascuns al răsvrătirii.

Ce ne va aduce ziua de mâine? Nu putem decât să bănuim cel mult. Poate să fim martorii unui măcel sau și unei noi împăcări și venirii junilor-turci din nou la putere.

Oricare ar fi însă sfârșitul, revoluția turcească dovedește din nou, că nicăiri trecerea unui popor spre formele civilizației nu se poate face în mod brusc și fără tranziție și că oricâte simpatii am avea pentru ideea liberală și a progresului, ideea conservatoare e inerentă firii omenești.

Convenția comercială cu România. Membrii guvernului român fiind ocupați cu sărbătorile pentru jubileul M. S. Regelui Carol I. tratativele pentru încheierea convenției comerciale cu Austro-Ungaria nu vor putea fi reluate până Sâmbătă. Delegații români, cum și membrii guvernului au convingerea hotărâtă că în scurt timp convenția va fi semnată.

Negocierile în chestia băncii. După cum am anunțat, ieri s'au început la Viena negocierile în chestia băncii. Asupra mersului negocierilor nu se știe încă nimic pozitiv; dar judecând după toate semnele ele n'o să ducă la rezultat. E probabil ca deja astăzi negocierile să se încheie fără ca guvernul ungar să fi obținut învoirea guvernului austriac pentru formula băncii de cartel. D. Wekerle în acest caz va putea să prezinte Majestății Sale fără întârziere demisia întregului său cabinet, guvernul austriac fiind hotărât a nu adopta nici o schimbare în privilegiul băncii austro-ungare. Se vorbește de o formulă Wekerle — Széll — Andrassy — Kossuth, cu ajutorul căreia s'ar putea prelungi privilegiul băncii fără să se jignească programul kossuthiștilor. O lămurire a crizei se așteaptă în câteva zile.

Din România.

Conferința d-nei dr. H. Kaminski. — D-na dr. H. Kaminski a ținut aseară o conferință la Ateneu despre »Femeie«.

Conferințara s'a ocupat de situația socială a femeii în decursul timpurilor. Dintre toate populațiile vechi numai romanii și grecii au apreciat pe femeie și au socotit-o oarecum egală bărbatului, deși legile timpului vedeau în femeie o sclavă a soțului ei.

Până la el, cercetările științifice se îndreptaseră numai asupra sângelui bolnavilor, în care se căuta germele boalei. Castellani a făcut studii asupra lichidului *cerebro-spinal*, care învește creierul și măduva spinării și după asiduele cercetări a găsit în acest lichid un mare număr de microorganisme, cari în știință se cheamă *trypanosoma*. Acesta este unul din cei mai simpli microbi ce se cunosc, format dintr'un filament gelatinos cu un punct mai întunecat în mijloc, numit *nucleu*. Mărimea lui este de 10—20 mii de părți dintr'un milimetru. Descoperirea lui Castellani fu confirmată curând după aceea de medicul englez Bruce, care injectând la o maimuță o parte de *trypanosoma*, aceasta muri după puțin timp de boala somnului.

Cum se produce boala.

Primul punct era găsit, rămânea să se mai găsească unul tot așa de important, anume: cum se produce boala. Se remarcă că boala era mai ales în vecinătatea marilor lacuri și fluvii, unde se găsește o mulțime de muște necunoscute la noi, numite de indigeni *Te-te* și în știință *glossina palpalis*. Aceasta este o insectă care cu aripile deschise măsoară ceva mai mult de doi centimetri de lărgime, și unu și jumătate de lungime. Face parte din aceeași familie de *te-te* care ucide vitele și care face ca în foarte multe localități din Africa să nu poată trăi cai, boi, oi și cătări.

În zilele noastre, a spus conferințara, femeia s'a emancipat cu totul și egalează în multe privințe pe bărbat. Astăzi avem femei care îndeplinesc diferite funcțiuni ocupate altă dată numai de bărbați.

Emanciparea, însă, n'a oprit pe femeie să fie o mamă bună și o gospodină harnică.

În timpul revoluției franceze, când mișcarea feminisă a făcut mai mult zgomot s'a început o campanie energetică contra acestei mișcări și s'au atribuit femeilor o mulțime de defecte pe cari nu le aveau. S'a spus că femeia este vicleană, vanitoasă, invidioasă, curioasă, intrigantă și răutăcioasă. E foarte adevărat că femeia are, în parte, aceste defecte, dar de ele nu sunt lipsiți nici bărbații.

Astăzi bărbatul trebuie să vadă în femeia lui un demn tovarăș, iar nu o sclavă care să i-se supuie orbește, a încheiat conferințara.

Sosirea A. S. S. principelui Carol-Anton de Hohenzollern. Aseară, cu expresul de Berlin, de care era atașat un vagon regal a sosit în capitală A. S. S. principele Carol-Anton de Hohenzollern, fratele mai mic al A. S. R. principelui Ferdinand al României.

Data sosirii A. S. Serenissime, fiind cunoscută de către cetățenii capitalei, un public enorm s'a îndreptat ieri spre gara de Nord.

Calea Victoriei, calea Griviței, precum și piața gării și peronul, erau înțesate de lume.

Toate străzile din centrul capitalei au fost pavoazate cu steaguri române și germane, iar în fața gării s'a improvisat un imos baldachin sprijinit de lănci. Deasemenea peronul gării era în întregime pavoazat cu steaguri și ghirlande de flori. Intrarea în sala de recepție deasemenea acoperită de un bogat baldachin, înconjurat cu efigiile casei Hohenzollern.

Sosirea persoanelor oficiale. Întru întâmpinarea A. S. S. au sosit la gară rând pe rând, d-nii prim-ministru I. Brătianu, miniștrii: Sp. Haret, Morțun, Anton Carp, Toma Stelian, Al. Djuvara, d. Ferechide președintele Camerei, Vintilă Brătianu primarul Capitalei, I. Calinderu, administratorul domeniilor coroanei; d-nii generali Robescu, mareșalul Curții princiare, Mavrocordat, mareșalul Curții regale, Boteanu, secretarul general al ministerului de războiu, Colonel Pretorian, comandantul pieței; maiorii Berendei și Torocceanu aghiotanți regali; Niculescu-Dorobanțu prefectul județului, Emil Petrescu, prefectul Capitalei, Pănaiteșcu, directorul siguranței generale a Statului, etc. etc.

Cu cinci minute înainte de sosirea trenului în gară, A. S. R. Prințul Ferdinand împreună cu A. S. R. Principele Carol, au sosit la gara de Nord, în automobilul regal.

Intrarea trenului în gară. Când trenul princiar s'a oprit în fața peronului, A. S. R. Principele

Musca aceasta trăiește din sângele oamenilor, pe care-l sughe cu un fel de ac subțire ce-l are la gură și pe care-l înfige în pielea oamenilor. Pe corp, musca are mai multe dungi colorate, după cari se recunoaște foarte ușor.

În afară de misiunile catolice cari îngrijesc foarte mult pe bolnavii atinși de boala somnului, guvernele mai multor state au clădit spitale pentru curarea lor și cheltuiesc sume mari în acest scop, căci localitatea infectată este extrem de întinsă.

Dar nu s'a ajuns la o vindecare radicală și sigură. Comisiunile europene întoarse din Africa deliberează și acum asupra mijloacelor de vindecare și de combatere. Rezultatele sigur se vor vedea peste câți-va ani, când sperăm să avem un triumf al științei, ca și în celelalte boale.

H A Z.

Tribunalele.

— Ești pentru a cincea oară adus aici din pricina beției. Ar trebui să roșești.

— Fac tot ce pot pentru asta d-le president, dar vedeți și dv. că până acum nu mi-s'a roșit decât nasul.

Ferdinand s'a apropiat de vagonul în care s'a afla augustul său frate, pe care-l primi în brațe când s'a scoborât, sărutându-l cu afecțiune.

După ce s'au făcut recomandățiunile de rigoare, persoanelor oficiale, Altețile Lor au trecut în sala de recepție de unde apoi, după o scurtă ședere au părăsit gara în automobilul regal, care era urmat de un lung șir de automobile și trăsurii în care se aflau persoanele oficiale și multă lume neoficială.

Pe întreg parcursul dintre gară și palatul regal unde a descins A. S. S. Principele Carol-Anton, enormul public care staționa pe străzi a salutat călduros pe înaltul oaspe.

A. S. Serenissime e însoțit de dl colonel von Verner. A. Sa purta uniforma de colonel prusac, iar A. S. R. Prințul Ferdinand, uniforma de general de vânători.

Studii statistice.

De Eugen Brote.

XV. Românii din ținutul Aiudului și al Uioarei.

Teritoriul, ce-l arondăm la Aiud și Uioara este pe ambele maluri ale Murășului: Dela valea Țintșului de-alungul coamei care desparte apele Mureșului de ale Țirnaviei-mici până la Căpuș, și între valea Cucerdei și a Aiudului. Terenul să asemănă cu al Cimpiei și e străbătut de văi mici și păraie, cari să varsă deadreptul în Murăș.

Un oraș și 73 de sate sunt așezate aci, din cari 54 sunt românești, orașul și 15 sate maghiare și 4 sate mestecate. Orașul Aiud numără 7500 și Salinele—Mureș—Uioarei 4000 de locuitori. 11 sate, între cari 8 românești, au mai mult decît 1000 de locuitori.

La anul 1880 erau 49201 locuitori: 30417 români (61.82 proc.) și 18784 alții (38.18 proc.). Ei au sporit la 64101 și anume 39159 români (61.09 proc.) și 24942 alții (38.91 proc.). Creșterea totală este de 14.900 (1.51 proc.), din cari 8742 români (spor anual 1.43 proc.) și 6158 alții (1.64 proc.). Neromânii au sporit deci ceva mai repede (cu 0.21 proc.) și românii și-au slăbit pozițiunea lor numerică.

În satele românești erau 30020 de locuitori: 25.632 români (85.39 proc.) și 4388 alții (14.61 proc.), și numărul lor s'a urcat la 37.563, anume: 32.101 români (85.46 proc.) și 5462 alții (14.54 proc.). Românii au sporit cu 6469 sau cu 1.26 proc. și alții cu 1072 sau cu 1.22 proc. Românii nu numai își mențin pozițiunea lor, ci au tendința și-o întări. În nici un sat numărul lor nu scade. În 8 sate cu 3745 români creșterea este mai mică decît jumătate proc. (Ciuciu, Nandra, Silea-maghiară, Inoc, Cicău, Cărpiniș, Poiana, Lopadea-română); în 16 sate cu 8428 de români sporul lor este jumătate — 1 proc. (Țintș, Geja, Botez, Alecuș, Heria, Bagău, Asinip, Ciuguzel, Odverem, Petela, Feldioara, Măhaciu, Ormeniș, Ciugudul-de-sus, Bedeleu, Cacova); în 20 de sate cu 10.162 români sporul trece peste 1 proc. (Găbud, Gambuș, Căptălanul-mureșan, Noșlac, Herepea-maghiară, Sin-Benedic, Fărău, Turdașul-român, Spălnaca, Ciunga, Micloșlaca, Ciumbud, Hopârta, Mureș-Sin-Craiu, Timpahaza, Miscreac, Ocnioara, Hidiș, Racoșul-român, Magina); și în 10 sate cu 3297 de români creșterea este mai mare decît 2 proc. (Uioara-de-sus, Silvașul-român, Păgida, Noul-săsesc, Mureș-Căpuș, Dumbrău, Ciugudul-de-jos, Oțeni, Aiudul-de-sus). În 18 sate minoritatea este considerabilă; din aceste în 10 ea crește mai repede ca majoritatea. În Țintș, Geja, Herepea-maghiară, Heria, Uioara și Silvașul-român majoritatea încă nu este amenințată, dar în Feldioara (630 români și 322 alții) în Sin-Benedic (559 și 327), în Ciuciu (267 și 237) și Ciumbud (450 și 395), menținându-se raporturile de creștere de pînă aci majoritatea are să treacă mai curînd sau mai tîrziu la poporatiunea maghiară. În celelalte 8 sate, în care minoritatea este considerabilă (Noșlac, Silea-maghiară, Ciunga, Asinip, Mureș-Sin-Craiu, Noul-săsesc, Mureș-Căpuș și Aiudul-de-sus) majoritatea este asigurată prin sporul ei mai repede.

În comunele maghiare erau 15.096 locuitori și anume de 2872 români (19.02 proc.) și 12.224 alții (80.98 proc.) Numărul lor s'a urcat la 20.460, din cari 4288 de români (20.95 proc.) și 16.172 alții (79.05 proc.). Românii au sporit cu 1416 sau cu 2.46 proc. și alții cu 3948 sau cu 1.61 proc. Românii și-au întărit deci cu aproape un procent pozițiunea lor numerică. În Iștihaz, Bi-chiș, Ozd, Medveș, Lopadea-maghiară, Beja, Felviș minoritatea română este disparentă. În Cecalaca, Hărăstaș și Cîrceada minoritatea română mai considerabilă crește mai puțin repede decît majoritatea. În Copandul-de-Mureș (192 români și 225 alții) în Liorinț (191 și 206), în Șoimușul-mic (101 și 159), în Cucerdea, Decea, și în orașul Aiud (1666 de români și 5828 alții) minoritatea română întrece în spor majoritatea.

Din satele mestecate numai în Salinele-Mureș-Uioarei (1812 români și 2238 alții) românii rămîn în cre-

șere înapoi față cu ceilalți. În celelalte trei ei cresc mai repede. În Gomboș sunt 216 români și 257 alții, în Mirislău 365 români și 489 alții, și Cristeiu ungu-resc a fost cucerit de români (377 români și 224 alții).

Anarhia în Turcia.

Viața sultanului în primejdie.

Ziarului »Woss. Ztg.« i se anunță din Sofia: Conform telegramelor primite aici comitetul junilor turci a condamnat la moarte pe sultanul alaltăieri. Mai mulți conducători macedonieni au plecat în Macedonia ca să ia parte la luptele ce să desfășoare acolo.

Telegrame din Constantinopol vestesc, că unii turci consideră pe sultanul ca pe autorul răscoalelor din urmă și pretind în consecință detronarea, ba unii chiar moartea lui: Sultanul a trimis ieri pe întâiul său amerier la marele vizir și la Seic-Ul-Islam, a să-i provoace să încheie fără întârziere pacea cu junii turci. Decumva singura piecică în calea păcii e însăși persoana Sa, el e gata să se jertfească pe sine în numele lui Dumnezeu.

Ziarul »N. Fr. Pr.« anunță în ediția sa extraordinară de aseară, că sultanul Abdul Hamid e hotărât să abdice în favoarea prințului Resad. O proclamație de acest cu-rins se elaborează tocmai acum.

Constituția se menține.

Constantinopol, 18 Aprilie. Un supliment al »Monitorului Oficial« publică o depeșă circulară către vilaele Salonic, Monastir, Üscüb, Adrianopol și Ianina prin care se desmint toate știrile alarmante. Toată lumea, și însuși Sultanul au jurat de a păzi constituțiunea și de a o apăra cu viața. Constituția nu a fost nici nu va fi violată. Suplimentul oficial comunică că Sultanul ar fi scris ieri cu ocazia depunerii jurământului de către miniștri: »Am dorit în totdeauna serios și sincer a Constituțiunea să fie aplicată. Am consolidat până acum Constituțiunea, Camera și Senatul. Scopul nostru și al tuturor este salvarea națiunii și sunt sigur că toate silințele noastre sunt îndreptate spre aceasta. Dumnezeu să ne ajute!«

Junii turci stăpâni pe situație.

Constantinopol, 18 Aprilie. După ultimile știri ofițerii junii turci din districtele aparținând corpurilor din Salonic și Adrianopol fiind stăpâni pe situațiune supraveghează serviciul telegrafic și mențin ordinea care nu a fost turburată nicăiri. La Trapezunt s'ar fi aflând 4000 de oameni, la Erzinghian 15.000 de oameni gata să meargă asupra Constantinopolului.

Cercurile deputaților așteaptă pe mâine căderea cabinetului a cărui poziție e de nesustențiat față de situațiune.

Inaintarea trupelor.

Salonic, 18 Aprilie. — Trupele intrunite dela Salonic și Adrianopol au trecut pela Ceatalcea și s'au apropiat dela San Ștefanu.

Până acum au plecat de aci și din Serres cinci trenuri militare la Muradli. Astăzi s'au încărcat șase baterii de tunuri cu tragere repede. Din izvor bine informat se asigură că corpul III trimite

15 batalioane, un batalion de voluntari, o companie de mitralii, două escadroane de cavalerie, un batalion de artilerie de munte.

Interpelări adoptate.

Constantinopol, 18 Aprilie. — Camera adoptă interpelarea deputaților armeni și arabi de ce nu s'au luat măsuri de a se împiedeca desordinele dela Adana și decide a se adresa la Adana și vilaele armenești o depeșă sfătuindu-le să fie pașnice. Un deputat armean a declarat că aceste desordine au fost provocate de către instigatori și sunt urmările nepedepsirei măcelurilor din 1896. S'a promulgat iradeaua prin care se confirmă deputatul de Aleppo Mustafa ca președinte al Camerei.

Europenii nu sunt în pericol.

Berlin, 18 Aprilie. — Un ofițer superior, care a stat mai mulți ani în serviciul Turciei, a declarat unui ziarist că corpul III de armată este mândru că a putut contribui la restabilirea Constituției.

Soldatul turc este foarte respectuos față de europeni așa că în cazul unui război civil, viața europenilor nu ar fi periclitată.

Entuziasm în Macedonia.

Constantinopol, 5 Aprilie. În Macedonia domnește un mare entuziasm pentru plecarea la Constantinopol a unei deputațiuni de notabili armeni condusă de episcopul de Pera și care a protestat la Poartă în contra măcelurilor dela Adana și Tarsus. Izzet, șeful statului major, a plecat după amiazi la Ceatalcea pentru a negocia precum se pretinde cu trupele.

Agitația populară din Bulgaria.

Sofia, 18 Aprilie. Agitațiunea prin popor și mai ales printre ofițeri în favoarea unei intervențiuni a Bulgariei în Turcia, continuă a crește.

Ziarul »Vecerna Posta« cere ca Europa să confieze Bulgariei mandatul de a restabili ordinea în Turcia. Ziarul oficios »Wremea« declară că dacă Turcia nu reușește în curând să pună capăt anarhiei actuale, o datorie se impune Bulgariei din punctul de vedere al umanității și al propriilor interese vitale de a restabili ordinea.

Regele Ferdinand a primit ieri în audiență de mai multe ore pe agentul diplomatic rus.

Situația sultanului zdruncinată.

Berlin, 18 Aprilie. — »Lokalanzeiger« află din Constantinopol că chestiunea sosirii trupelor din Salonic predomină toată situația. O comisiune, care fusese trimisă înaintea trupelor, s'a înapoiat fără a fi putut ajunge la un rezultat. Mișcarea se întinde din moment în moment. Politicienii sunt de părere că garnizoana din Constantinopol se va înfrăți cu trupele tinerilor turci, acest fapt ar zdruncina pozițiunea sultanului.

O uniune pentru apărarea libertăților.

Constantinopol, 18 Aprilie. »Levant Herald« află că spre salvarea patriei constituționale asociațiunea ulemalelor, comitetul june-turc, uniunea liberală, comitetele armenești, precum și asociațiunile albaneze, bulgare, grece și kurde, și în fine 18 ziare turcești au format o uniune otomană și au publicat un program.

Armata va apăra Constituția.

Constantinopol 18 Aprilie. — În Cameră s'a citit o scrisoare a marelui vizir prin care comu-

nică depeșă următoare: O comisiune a fost trimisă la Ceatalcea. Comisia cerând trupelor concentrate acolo să amâne mersul lor spre Constantinopol, acestea au făgăduit adăugând că vor face răspunzător pe guvern dacă se vor lua măsuri militare. Până atunci scrisoarea adaugă că guvernul roagă Camera să trimită la Ceatalcea o delegațiune de deputați. Această delegațiune a fost aleasă. În urmă s'a dat citire la treizeci de depeși de protestare în contra evenimentelor de Marți declarând mai toate că populațiunea și armata sunt gata a merge asupra Constantinopolului dacă nu se va anula schimbarea de regim sau dacă Constituțiunea ar fi în primejdie. Printre aceste depeși sunt și ale șefilor corpurilor al VI-lea și al II-lea de armată. Aceasta din urmă declară că dacă Constituțiunea și Camera sunt în primejdie întregul corp va veni spre Constantinopol. Asemenea depeși au sosit și dela diferitele diviziuni ale corpului din Salonic. La orele 5 p. m. ședința a fost întreruptă în scopul de a se primi trupele care veneau dela Ceatalcea sau dela Hadenkioi. Președintele Camerei a salutat trupele concentrate în fața Camerei; în urmă jnele turc Iussuf Kemal le-a numit sprijinitoare ale Constituțiunii, care de altfel nu este în pericol și nu a fost obiectul manifestațiunii de Marți. Oratorul a adăugat că așteaptă dela trupe supunere militară și le mulțumește că au venit. După câteva rugăciuni zise de un preot, trupele s'au dus să strige ura! Sultanului.

După o vie discuție în care albanezul Ismail Kemal a căutat să arate că schimbarea de guvern era constituțională, Camera a decis să răspundă depeșilor de protestare în sensul proclamațiunii și a adoptat moțiunea junelui turc Aarif cerând să se ceară de către Cameră guvernului garanțarea vieții deputaților absenți precum și suprimarea cenzurei depeșilor.

Sinoadele diecezane.

Sinodul arhidiecezan.

Dăm după »Telegraful Român« următoarea scurtă informație despre prima ședință a sinodului arhidiecezan: Duminecă, s'a deschis sesiunea ordinară a sinodului arhidiecezan, aici în Sibiu. S'a oficiat întâi serviciul divin în catedrală, cu chemarea duhului sfânt, prin însuși Înaltpreasfinția Sa, domnul arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu, asistat de Preacuvioșiile lor arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, vicariul arhiepiscopesc și protosinceli Dr. Eusebiu R. Roșca și Dr. Miron E. Cristea, de protopresbiterul Dr. Ioan Stroia și de diaconii Dr. Vasile Stan și Eugeniu Munteanu, care în cursul serviciului divin a fost sfințit întru preot.

După serviciul divin o delegațiune compusă din deputații sinodali Galacteon Șagău, protopresbiter, Nicolae Bogdan profesor și Dr. Ioan Popescu, avocat, a invitat pe Înaltpreasfinția Sa, arhiepiscopul și mitropolitul nostru Ioan la ședința de deschidere a sinodului arhidiecezan, ținută de astădată în catedrală.

Ocupând scaunul prezidial la masa așezată înaintea sfântului altar, Excelența Sa cetește vorbirea de deschidere, ascultată cu încordată atențiune din partea deputaților sinodali și a publicului asistent.

Excelența Sa numește notari ad-hoc pentru ședința aceasta pe d-nii Mateiu Voilean și Vasile Duma din cler, iar dintre mireni pe Dr. G. Proca, Lazar Triteanu, Octavian Goga și Nicolae Sulica. Deputații sunt apoi rugați să-și prezinte credenționalele. Și-au înaintat în persoană literile credenționale 42 de deputați, iar prin alții 9, deci sunt prezentate 51 mandate din 60. Prezidiul enunță, că sinodul e în drept a se constitui, după ce sunt prezenți deputați în numărul cerut de statutul organic.

Sinodul se împarte acum în patru secțiuni, pentru a face verificările, iar Excelența Sa enunță, că pentru ședința aceasta e exhaiat materialul

Fabrica de spălat cu aburi

„KRISTALY“

Kristály gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate.

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimite porto-franco. —

de lucru, deci convoacă ședința a doua pe astăzi, Luni, la orele 11 dimineața, în sala festivă a »Muzeului Asociațiunii« și închide ședința de deschidere la orele 12 din zi.

După ședința deputații s'au prezentat în corpore la Excel. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, unde prin rostul protopresbiterului Galacteon Șagău au urât Excel. Sale încă mulți ani de activitate rodnică. I. P. S. Sa a răspuns prin o cuvântare mai lungă, ca de regulă plină de sfaturi și îndemnuri părintești. Deputații sinodali s'au dus apoi și la Precuvioșia Sa, d. arhimandrit-vicariu episcopesc dr. Ilarion Pușcariu, pentru a-i aduce urări de bine. Aici oratorul a fost deputatul Arseniu Vlaicu P. C. Sa a mulțumit afabil și călduros deputaților pentru distincție și semnele de iubire.

Vorbirea mitropolitului Ioan Mețianu

Hristos a înviat!

Domnilor deputați!

Mă bucur foarte domnilor, când după un an de multe cercări grele și pentru biserica noastră am fericirea a vă vedea și în acest period sinodal aproape pe toți cei vechi întruniți în sinod arhidiecezan, la consultarea celor necesare pentru biserica noastră națională, și salutându-vă cordial rog și din acest loc Ceriul, să trimită asupra noastră Duhul înțelepciunii și al înțelegerii.

Precum se știe, domnilor, după multele timpuri grele câte au trecut și peste fericirile noastre străbuni, singura noastră moștenire părintească, ce ne au putut-o lăsa, este biserica noastră națională cu sublima ei misiune culturală.

Ea ne este, domnilor, acel tezaur scump și neprețuit, care pe lângă toate cercările grele, căroră și înșasi a fost espusă în cursul trecutului, cu putere magică ne-a păstrat tot ce avem mai scump: legea, limba și datinele străbune, și prin acestea ființa tuturor celor ce am ținut cu tărie la ea. De aceea, toți cei ce o sprijinesc și lucră la întărirea noastră, la binele și fericirea tuturor fiilor ei.

Intre cei mai întâiu chemați la asemenea lucrare măreț și folositoare sunteți și D-voastră, domnilor deputați, pe cari clerul și poporul v'a distins cu încrederea de a vă alege în acest sinod pentru împreună lucrare la sprijinirea și întărirea acelei scumpe moșteniri părintești, pentruca să-și poată împlini tot cu mai mult succes sublima ei misiune culturală.

Sunt prea convins Domnilor, că D-voastră a-ți primit cu bucurie onorifică încredințare ce vi-s'a dat, dar și cu firma hotărâre de a stăruia din toate puterile la împlinirea chemării ce aveți. Sunt prea convins, Domnilor, că dacă celelalte confesiuni din patrie, cari mai au și alte terene de lucrare, folosesc cu atâta însuflețire și terenul lor bisericesc spre înaintarea lor: atunci cu atât mai mult vom folosi noi terenul de lucrare ce ni l ofere biserica noastră, fiind avizați mai numai la acela.

Pentru ca lucrările D-voastre să fie cât mai rodnice și edificatoare va fi bine, Domnilor, mai înainte de toate să vă informați de aproape despre piedecile ce cumva ar fi stat, ori ar sta în calea mersului regulat, apoi a căuta și indica și căările și mijloacele la un mers tot mai bun și mai regulat.

Din rapoartele consistoriale veți afla, domnilor, mersul de până acum, veți afla și progresele îmbucurătoare, în zidiri de biserici și școale nou, apoi reînnoirea celor vechi, veți afla sporirea fondurilor și fundațiilor bisericesti, veți afla și stăruințele consistorului pentru susținerea școalelor confesionale, — veți afla însă și aceea, că pe lângă toate silințele noastre, multe dintre parohiile noastre mai mici și mai sărace, din lipsa mijloacelor sunt avizate și la ajutor de stat pentru a-și susține școalele confesionale, iar altele sunt avizate la ajutoare din modestele noastre fonduri arhidiecezane, pentru a satisface cerințelor legii.

De asemenea veți afla domnilor, că în urma concluzului sinodal numărul 129 din anul trecut, apelând eu la sprijinul clerului și poporului arhidiecezan pentru înființarea unui fond cultu-

ral, deși într'un an puțin roditor, totuși până acum s'au colectat aproape cincizeci de mii de coroane. Nefiind însă colecta închisă, am speranță de un rezultat și mai bogat, mai ales dacă se vor însufleți la jertfe și acei intelectuali ai noștri cari au stat până acum în rezervă cu ofertele lor.

Oricât de îmbucurător ni-s'ar părea rezultatul de până acum, el este totuși mai modest decât să poată acoperi multele trebuințe, mai ales după o parte a acelei colecte se plătește în curs de 2—3 ani.

În fața acestora și a altor asemenea progrese îmbucurătoare, nu pot tănuia nici unele simptome îngrijitoare, ce tind a paraliza progresele de până acum. Acele simptome îngrijitoare sunt domnilor, indiferentismul și slăbirea simțului religios la o parte a poporului nostru, și mai ales la unii dintre intelectualii noștri. Simptome ce se manifestă în neregulata cercetare a bisericii și întrelăsarea împărțășirei de darurile ei, astfel, că biserica noastră de acum parte că n'ar mai fi scumpa noastră moștenire părintească de odinioară, când preoți fără atâta învățătură, dar cu multă evlavie și vocațiune, atrăgeau la serviciile divine pe popor și intelectuali deopotrivă, când intelectualii și poporul cercetau mai regulat biserica, simțindu-se bine și cu drag împreună și cultivând cu multă îngrijire dragostea frățească.

Astăzi mai ales o parte a intelectualilor noștri cercetează mai rar biserica, ceea ce servește de exemplu rău și poporului. Astăzi pare a se fi uitat, că numai biserica ne a conservat ceea ce avem mai scump și prin aceasta și pe noi pe toți, cari am ținut cu tărie la ea, nu însă și pe cei ce s'au înstreinat de ea.

Deci, dacă nu am ținea și în viitor cu toată tăria convingerei la ea, cum au ținut și fericirile noștri părinți, las să judecați și D-voastră, dacă va fi ea și pentru noi acel adăpost puternic, contra furtunoaselor valuri ale vieții, care fu pentru fericirile noștri părinți? Las să judecați și D-voastră, dacă vom putea și noi zice, că o lăsam și urmașilor noștri de asemenea adăpost puternic de conservare?

Din acestea veți binevoi a înțelege domnilor, că și noi numai așa vom avea ajutorul preabunului Dumnezeu și vom înainta în cele bune și folositoare, și numai așa ne vom conserva, dacă după exemplul fericirilor noștri părinți vom cerceta mai regulat biserica și vom ținea cu tărie la ea, și dacă o vom apăra de orice influențe dăunose; că și noi numai așa ne vom lumina și cultiva, ca și ceilalți compatrioți ai noștri, și numai așa vom ajunge la o pozițiune mai onorifică în societate, dacă vom sprijini și noi biserica noastră întru împlinirea sublimiei sale misiuni culturale, precum sprijinesc și ceilalți compatrioți biserica lor.

În convingerea, că aceste cuvinte părintești vor afla răsuneț și în inimile D-voastră, declar sesiunea sinodului nostru arhidiecezan ordinar pentru anul 1909 de deschisă.

Sinodul diecezan din Arad.

Ședința II.

Prezidează P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp. Notari Dr. D. Mangra, și Dr. C. Misici.

Dr. C. Ardeleanu raportează în numele secției I de verificare.

I. Giorgia raportează în numele secției II de verificare.

Se naște o discuție mai lungă în jurul chestiei de competență a comisiei verificatoare.

V. Mangra susține și dovedește cu regulamentul, că asupra actelor ce li-au intrat, comisiile sunt suverane, ele decretează și actele referitoare la alegerile atacate se transpun la comisia permanentă de verificare, fără a se discuta însă și a se aduce deciziuni, mai ales că asta nici nu se poate naște de constituirea în regulă a Sinodului.

La discuție iau parte P. S. Sa Episcopul, dr. N. Oncu, N. Zigre.

Referează apoi pe rând G. Sârbu și Dr. Andrei Ile în numele secțiilor III și IV de verificare.

Dr. G. Popa depune o hârtie subscrisă de 21

deputați cerând votare secretă la alegerea comisiilor ce urmează a se face.

P. S. Sa episcopul enunță că alegerea comisiilor se va face cu vot secret.

Consultă Sinodul dacă voiește ca să aleagă întâiu o comisie de candidare.

Sinodul răspunde că nu.

Russu-Șirianu propune iar Sinodul primește ca membrii comisiei de scrutiniu să fie P. C. Sa vicarul V. Mangra, d. Ionaș și N. Zigre.

Se suspendă ședința iar după redeschidere se face votarea comisiilor.

Se constată că au votat 48 deputați și sunt depuse tot atâtea ședule.

Ședința se suspendă și comisia se retrage pentru a scrutiina.

După o oră ședința se redeschide.

D. Ionaș referează că au întrunit majoritatea (de câte 43 voturi aproape toți) după cum urmează:

Comisia organizatoare: V. Mangra, dr. N. Oncu, N. Zigre, G. Sârbu, dr. N. Oprean și Russu-Șirianu.

Comisia bisericască: Aug. Hamzea, Al. Munteanu, dr. C. Misici, dr. G. Cosma, dr. Aurel Lazar și Anton Mocioni.

Comisia școlară: R. Ciorogariu, I. Giorgia, I. Groșoreanu, V. Goldiș, Dr. I. Pap, Em. Ungureanu.

Comisia epitropească: Pr. Givulescu, Andrei Horvat, M. Veliciu, S. Raicu, Dr. G. Adam, Dr. Sever Ispravnic.

Comisia verificatoare: Adrian Deseanu, Dr. G. Popa, Dr. Iustin Marșeu.

Comisia petiționară: V. Beleş, Aurel Petrovici și Dr. T. Burdan.

Comisia bugetară: C. Lazar, Dr. Aurel Grozda și G. Feier.

Notari: I. Giorgia, Adr. Deseanu, I. Tarău, Dr. D. Mangra, Dr. Isaia Ardeleanu, Dr. Teodor Pap.

P. S. Sa Episcopul îi proclamă bine aleși și anunță ședința a III. pe Marți la orele 10.

Ședința III.

Prezidează P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp. Notari Ioan Giorgia, Vasile Goldiș, Iosif Tărău și Dr. Isaia Ardeleanu.

Dr. D. Mangra citește protocolul ședinței II, Se verifică după câteva observări ale vicarului V. Mangra.

Se acordă concediu deputatului Dr. I. Suci. Mai multe petițiuni se transpun comisiilor respective.

V. Mangra având în vedere că în sesiunea aceasta vor veni la ordinea zilei afaceri de mare importanță și fiindcă este în regulament, propune alegerea unei comisii speciale, care să dezbătă prealabil chestiile mari.

Propune alegerea următorilor deputați: Aug. Hamzea, V. Mangra, R. Ciorogar, Dr. Putici, Dr. N. Oncu, N. Zigre, Dr. Oprean, Em. Ungurean, M. Veliciu, Dr. Popa, V. Goldiș și Russu-Șirianu. Sinodul îi primește unanim.

Dr. Iustin Marșeu referează în numele comisiei de verificare, care s'a constituit sub prezidenția dlui Adrian Deseanu.

La actele referitoare la alegerea dela Chiseteu, unde comisarul consistorial a nimicit protocoalele cari n'aveau acclodate listele alegătorilor, se naște discuție. Iau parte Dr. G. Adam, care dă lămuriri în privința procedurii sale.

A vrut anume să provoace în chestia asta un concluz al Sinodului.

Mai vorbesc Adr. Deseanu și Vasile Mangra. Toate propunerile de verificare ale comisiei sunt primite fără discuție.

Dr. G. Adam referează în numele comisiei epitropești, care ad-hoc s'a constituit încă și a lucrat de Joi sub prezidenția d-lui M. Veliciu.

Cetește întâiu raportul general al Senatului epitropeesc, care este oglindă credincioasă a activității senatului, și despre administrarea averilor diecezei și ale tuturor fondurilor.

Raportul se ia la cunoștință.

Se intră apoi în detalii. Se constată că ven. Consistor n'a satisfăcut hotărârei sinodale de a

Telefon 287.

S'a deschis cea mai nouă

Telefon 287.

prăvălie de parfumerii, lucruri de artă și diferite articole.

Depozit de parfumerii, instrumente medicale, materii de bază (diaglat, aparate pentru îngrijirea bolnavilor, obiecte de gamă, (preservative), de bărbierit, și pentru menagi; ciatur, liberan, compesiții, ape minerale, vizuri medicinale, preparative pentru alimentare, bomboane; vâpseli și diferite materii.

Máthé și Soțul, Kolozsvár, Ferencz József-ut 2.

se angaja încă o putere la acest senat, un al doilea referent. A aplicat numai pe 30 zile o persoană care n'a prea lucrat și astfel sunt multe restante.

Comisia propune ca ven. Consistor să fie cercat să respecte și ducă la îndeplinire hotărârea din anul trecut.

După o discuție la care iau parte Adr. Deseanu, Em. Ungureanu și referentul Adam, se primește propunerea comisiei.

La conspectul privitor la sumele ce constituie zice că nu se pot încasa, referentul dă mai multe relațiuni din cari rezultă că nu s'a făcut tot ce este posibil pentru încasarea pretenziunilor. Propune să nu se ia ca descriere sumele despre cari nu se dovedește că nu pot fi încasate. Se primește.

Dr. N. Oncu propune următorul amendament:

Se avizează consistorul din Arad să studieze pe sesiunea viitoare sinodală să prezenteze modului o propunere pentru regularea definiției a chestiunii de deteriorare și de amortizare a vaselor și altor construcțiuni cari aparțin Diecezei și a fondurilor diecezane, precum și pentru regularea chestiei de contare, investițiilor și reparaturilor la edificiile diecezane.

Se primește.

D. Ungureanu cere, ca în viitor să se arate de dispoziții a luat consistorul contra subalternilor cari nu-si îndeplinesc datorințele. Se plânge contra protopopilor cari neglijează afaceri importante.

Dr. Adam cetește raportul amănunțit despre starea fondurilor. Se constată că este o sumă de 40.000 coroane care nu s'a încasat, asta din fondul de 4 filieri.

G. Sârbu arată greutățile ce sunt cu privire la încasarea acestor sume. Este și, d-sa de părere să se lua măsuri disciplinare contra preoților neglijenți, cari sunt în primul rând de vină.

La chestia asta mai vorbesc Russu-Șirianu, C. Șar și Dr. N. Oncu.

Se primește propunerea comisiei de a se observa o rigoare mai mare în ce privește încasarea restanțelor de tot felul.

La chestia fondurilor pentru stipendii, s'a constatat că unul și același tată a primit stipendii pentru doi copii.

P. S. Sa dă lămuriri satisfăcătoare și chestia nu se mai discută.

† Doamna Elena Guza.

A murit la Piatra-Neamț femeia ideal de bună și modestă care a fost Măria Sa Doamna Elena, tovarăsa lui Vodă Cuza.

Sunt sicrie pe care nu se depun nici floare cele mai din inimă închinată. Orice laudă, orice semn de durere pare nepotrivit față de marea simplitate a ființei pământești care, trăind între noi, cei plini de neajunsuri și păcate, a dus curată viață cerească, asemenea îngerilor.

Dintre aceste ființe alese, a fost Doamna Elena, a cărei viață întreagă înseamnă uitare de sine, iertare pentru alții, binefacere ascunsă de lume.

Odihnească în pace în acel pământ al țării, despre care spunea că numai cine s'a născut în cuprinsul lui poate să-l iubească!

Pentru noi, cei ai pământului acestuia, ea n'a murit: icoana ideală s'a ridicat numai, prin cea din urmă, dacă nu și cea mai grea suferință, ceva mai sus și un glas din timpurile mai bune a tăcut.

(Neamul Românesc) N. Iorga.

Din Străinătate.

Rusia și Dardanelele. Corespondentul din Berlin al lui »Daily Telegraph« telegrafiază ziarului său că în »Berliner Post« e un articol inspirat care zice: »Intrucât e vorbă de trecerea slobodă a vaselor de războiu rusești prin Dardanele, aflăm că Turcia nu se mai împotrivesc acuma atât de cu tărie ca mai înainte vreme la dorințele Rusiei. Parisul și, cu oare-cari mărginiri Londra, ar fi gata a sprijini pe Rusia. La Quai d'Orsay (Paris) se așteaptă ca și puterile din alianța întreită să o susție de asemenea. E neîndoios că tripla alianță cu greu vor face vre-o greutate Rusiei, căci Dardanelele nu pot rămânea pe totdeauna închise pentru vasele rusești. Dar deslegarea chestiei atârnă mai ales de Anglia, care nu vrea ca Rusia să ajungă o putere maritimă în Mediterana, deci ar primi ca Dardanelele să fie deschise, dar numai pentru vasele rusești cari ar pleca de-a dreptul din Marea-Neagră spre apele Asiei răsăritene«.

Corespondentul din Petersburg al lui »Daily News«, depeșează: »Se vorbește mult de călătoria Țarului din Marea Baltică până în Marea Neagră, călătorie în timpul căreia s'ar întâlni cu suveranii europeni, între alții și cu președintele Franței. Aci se zvonește — nu știu cu temei sau nu — că lui Isvolsky i-se va face plăcerea de-a vedea pe Țar înturnându-se în Rusia, însoțit de-o escadră de război, prin Dardanelele.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 20 Aprilie n. 1909

— **Un discurs al Maiestății Sale pentru pace.** Se anunță din Viena: Consiliul comunal al Vienei s'a dus Duminecă în mijlocul unei asistențe enorme să prezinte împăratului Francisc Iosif omagiile populațiunii vieneze pentru menținerea păcii. Răspunzând discursului primarului *Lueger*, împăratul a mulțumit în mod foarte amical pentru aceste omagii și a declarat: »Timpurile serioase au trecut; am fost satisfăcut de a vedea că patriotismul întregii populațiuni a monarhiei, precum și devotamentul bravei mele armate, inspirată de cel mai bun spirit, mi-au dat un puternic sprijin și putința de a menține pacea, căci chiar un război drept și fatal, cere multe jertfe. Cea mai mare propășire o dă popoarelor pacea păstrată cu onoare«.

— **Consistor plenar.** Azi s'a ținut consistor plenar sub prezidenția P. S. Sale Episcopului I. Papp, fiind de față dr. N. Oncu, Em. Ungureanu, V. Goldiș, G. Serb, Sava Raicu, G. Feier, Aurel Petrovici, Russu Șirianu, G. Purcar, I. Moldovan, A. Chelniceanu, apoi P. C. Sa protosinzel R. Ciorogariu, protopopii Dr. Tr. Putici, V. Beleş, G. Serb, P. Miulescu, C. Lazar, ref. G. Popovici, ref. dr. G. Ciuhandu. și preotul T. Opreanu.

— **Suveranii Germaniei la Corfu.** Ieri la amiază împăratul și împărăteasa Germaniei au sosit la Corfu pe bordul iahtului »Hohenzollern«. Regele Greciei a salutat pe suveranii Germaniei, suindu-se pe bordul vasului. Suveranii germani au primit pe bordul »Hohenzollern«-ului vizita principelui moștenitor al Greciei, a marelui duce al Rusiei George Mihailovici, a ministrului german la Atena, d. Wangenheim, vizita prefectului a autorităților militare. După prânz, suveranii au debarcat. Au fost primiți pe uscat de d. Theotokis, de primarul orașului Corfu, de consulul german de aci, de ofițerii garnizoanei, de cler.

Muzica a intonat imnul german. Orașul este pavozat, o mulțime mare a ovaționat cu entuziasm. Suveranii Germaniei și principele Oscar s'au dus la vila »Achilleion«. Suveranii germani împreună cu regele Greciei și cu principesele Sofia și Maria au făcut după amiază o excursiune cu automobilul. Se asigură că regina Angliei și împărăteasa văduvă a Rusiei vor veni la Corfu.

— **Inceputurile ziaristicii românești se datează dela 1830** epoca în care existau două foi periodice, »Albina românească« la Iași sub direcțiunea lui Gheorghe Asache și »Curierul românesc« condus de Ioan Eliade Rădulescu în București. Afară de asta mai era și »Gazeta oficială a țării românești« organul puterii publice. Principatele române posedau în 1830 numai șase tipografii, trei în Moldova și trei în Țara românească. Pentru țara Moldovii era tipografia mănăstirii de Neamț, aceia a »Albinei« lui Asache și aceia a mitropoliei din Iași. La București se număra tipografia lui Eliad, aceia a mitropoliei și aceia a eforiei școalelor.

Sunt abia 70 de ani cari ne despart de epoca asta. Ne putem face o idee despre progresele considerabile ce s'au făcut în calea asta. Azi avem o pletoară de ziare, de reviste și foi periodice și de tot felul și nenumărate tipografii. Chiar și la noi în Ardeal și Ungaria numărul tipografiilor românești este mult mai mare și numărul ziarelor și revistelor noastre a întrecut mult pe al celor de atunci.

— **Două planete noi.** Directorul observatorului din Paris, Gaillet, dă de știre că a descoperit două planete mari dincolo de Neptun. Le-ar fi aflat nu cu ocheanul, ci prin socoteli, plecând dela turburările ce suferă Neptun în mișcările sale. Una din ele ar fi la depărtare de soare de 45 de ori mai mare ca a pământului, iar cealaltă de 60 de ori.

— **Statuia lui Eminescu.** Se împlinesc în lunie douăzeci de ani dela moartea lui Eminescu. În învâlmășagul atâtor lupte și hărțuiri pentru satisfacerea propriilor ambiții și capricii, este așa de frumoasă hotărârea luată de un grup de entuziaști tineri scriitori de a ridica o statuie celui ce putea să rostească, alături cu Horațiu:

»Mi-am ridicat un monument mai trainic decât arama și mai înalt decât maiestroasele piramide«.

Spre a aduna sumele necesare pentru ridicarea statuei marelui poet, inițiatorii acestei idei vor organiza serbări literare și artistice în diferite orașe ale României.

Prima serată va avea loc Joia viitoare, la Ateneu. Bani încasați, până la complectarea sumei necesare pentru ridicarea statuei, vor fi administrați de direcția liceului Lazăr. Programul festivalului este următorul:

1. »Personalitatea și poezia lirică a lui Eminescu«, conferință ținută de d. Ioan Scurtu;

2. »O! Mamă« și »Lasă-ți lumea ta uitată«, cântate de d-ra Elena Drăgulescu;

3. »O! Rămâi« și »Adio«, cântate de d. I. Rădulescu.

4. »De-ași avea«, »Când amintirile« și »Te duci«, cântate de d-ra Matilda Zaboroski;

5. »Dorința« și »Intreprăsări«, cântate de d-ra Elena Drăgulescu;

6. »Când tu dormi lină«, serenadă pentru cvartet (Solo), cântată de d-șoarele Elena Drăgulescu, M. Zaboroski și d-nii I. Rădulescu și G. Agapescu.

— **Necrolog.** Văduva învățătoare, *Eva Ioanovicu*, mama dlui inv. Iuliu Ioanovici din Jena, după un morb îndelungat a răposat Marți, a treia zi de Paști. Fie-i țărâna ușoară.

— **Mădularea artificiale.** — La congresul din Berlin al chirurgilor, Höftmann dela Koenigsberg a adus doi înși unul fără mâni și altul fără mâni și fără picioare. D-rul a izbutit nu numai a le înlocui de formă lipsurile, dar chiar a-i face să-și câștige hrana zilnică prin muncă. Unul, în vârstă de 20 de ani, îi degeraseră mâinile și picioarele și trebuise să i le taie. D-rul Höftmann i le-a înlocuit, așa că tânărul a putut învăța lăcătușăria. Nu i-a făcut mâni și picioare, dar niște instrumente desăvârșite, pe cari le poartă apăsând cu ciumpul mânilor. Ciumpurile mânilor le bagă în niște cilindre, cu gaură la capăt așa făcut în cât poate așeza în ea ciocanul, etc. Tânărul se îmbracă singur și mănâncă întrebându-l cuțit, furculiță.

— **Sinucidere.** Un român năcăjit s'a împuşcat pentru greşelile soţiei sale. Valeriu Adamescu, proprietar în Săcuime, s'a dus dăunăzi la Târgul-Mureşului, şi şi-a închiriat o odaie la hotel, de unde nu era să mai iese cu viaţa. Dimineaţa l-au găsit împuşcat, mort. Pereţii odăii erau mângăliţi cu proverbe. Pe masă s'a găsit o bucată de hârtie, cu următoarele rânduri: »M'am împuşcat pentru neglijenţa şi purtarea imorală a soţiei mele. Bani mei să fie împărţiţi între aceia, cari îmi vor săpa mormântul«.

— **Adunarea generală a societăţii D. M. K. E.** Societatea culturală ungurească din sudul Ungariei care îşi prescurtă titlul în iniţialele D. M. K. E. şi-a ţinut în Neoplanta adunarea sa generală. A vorbit prefectul comitatului Bacica Balla Aladár care a spus că Neoplanta a fost până azi însemnată numai prin faptul că era centrul societăţii culturale sârbeşti *Srpska Matica*, acum oraşul acesta aşezat printre străini intră şi în viaţa culturală ungurească. A spus că politica cea mai bună cu naţionalităţile este politica păcii şi a buneii înţelegeri, cucerindu-le cu armele culturii. Societatea a ales preşedinte pe d. Justh Gyula preşedintele camerei.

x **Leac sigur** împotriva boalei de porci, preţul unui pachet de încercare 36 de fil.

Fără căldură se poate face în timp de 5 minute romul cel mai bun materia pentru 1 l. 32 de fil. pentru un litru de cognac 40 de fil., un litru de rachiu 20 de fil. La fiecare flacon se alătură şi modul de întrebuiţare.

Cremă de lapte de ghiocel astăzi cel mai bun leac pentru curăţitul pielii şi a tenului, curăţă faţa de pistrii în timp de trei zile şi o face albă şi catifelată.

Văpseava de păr Neril. După o întrebuiţare împrumută părului cea mai frumoasă culoare originală, bălaie, brunetă sau neagră.

Dulapuri pentru farmacii de casă, articole de agricultură în preţurile cele mai ieftine.

Toate de vânzare la **Fekete Mihály,** drogherie, Târgu-Mureşului (Marosvásárhely), Székenyi-tér.

Felurimi.

Zidul chinezesc descris după doctorul Stein. Dr. Stein a vorbit în Londra despre călătoria sa în Turchestanul chinez. Călătoria a făcut-o cu cheltuiala lordului Curzon, vice-legele Indiilor şi cu sprijinul muzeului britanic şi al societăţii geografice.

Călătorul a cutriat toate împrejurimile pustiei Taklamakan şi a ajuns până la lacul Sobnor şi la zidul cel mare al Chinei. Subt năsipul adus de vânturi, din pricina căruia oamenii au părăsit acele locuri, a aflat documente, acte publice, unelte, podoabe ciudate, întrebuiţate acum 1300 de ani. Năsipul uscat a păstrat neatînse paturi, oglinzi, stoffe de mătase şi hârtiile. Stein a găsit 8000 de manuscrise în 11 limbi, cu totul necunoscute şi le-a adus la Londra.

Lord Curzon, în scrisoarea sa, arată că descoperirile lui Stein cu privire la zidul cel mare chinezesc sunt nespuse de însemnate. Până acum s'a crezut că zidul cel mare se isprăveşte la poalele muntelui Manşan şi că poarta întărită dela Ciuiucvan e poarta apuseană de intrare în China. Acuma d-rul Stein a aflat la apus de această poartă în pustia Tungvan rămăşiţele unui zid foarte mare cu turnuri de pază. Acesta e zidul cel mare făcut la 200 înainte de Hristos. La poalele turnurilor a aflat porunci şi rapoarte militare.

Teoria lui Stein e următoarea: în ţinutul zidului lipsa de apă a ajuns tot mai mare, până ce n'a mai fost chip de locuit. Din pricina aceasta zidul dintre Ciuiucvan şi Ansi a ajuns nefolositor şi chinezii au zidit altul, dela Ciuiucvan până la Nanşa. Din vre-o pricină, de crezut că de răul furtunelor da năsip, Chinezii s'a văzut siliţi le părăsi grabnic turnurile, părăsind documente militare, pe cari le-a descoperit Stein.

Din documentele aflate o să ne luminăm asupra Chinei, cum era de pe la 200 înainte de Hristos până la părăsirea turnurilor.

Mulţămită publică.

„Nefiindu-ne posibil a mulţami fiecăruia în special pentru dovezile de stimă şi simpatie arătate faţă de memoria iubitului nostru tată Dr. Ioan Hozanu, cu ocazia trecerii sale la cele eterne şi totodată şi pentru mângăierile adresate prin graiu şi în scris membrilor familiei din incidentele aceste dureroase, adresăm pe aceasta cale tuturor cea mai profund simţită mulţămă şi recunoştinţă“.

Jalnica familie.

Dela judecătorii.

Ucigaşul lui Virgil Giacomuzzi liberat. Curtea cu juri din Târgul-Mureşului şi-a dat Duminecă verdictul în procesul inginerului jidan Pártos care a ucis pe Virgil Giacomuzzi. Verdictul s'a publicat la orele 3 p. m. Curtea a declarat pe inginerul Pártos vinovat de omor din imprudenţă. Tribunalul l-a condamnat la o lună puşcărie, care însă a fost socotită ca împlinită prin arestul preventiv, încât ucigaşul lui Virgil Giacomuzzi a fost pus în libertate.

Este cert însă că Pártos a ucis pe Giacomuzzi nu din imprudenţă ci cu intenţiune. Aceasta reiese din declaraţia senzaţională pe care o face însuşi preşedintele tribunalului d. Dr. Pozsonyi Károly şi care arată încă odată cum presa ungurească jidovită domneşte opinia publică falsificând-o în interesul jidovimii. Este un procedeu foarte neobişnuit ca preşedintele tribunalului însuşi să dea în public o dezavuare atât de complectă verdictului curţii şi pentru aceea îl reproducem aici:

Informaţiile date de ziare sunt greşite şi tendenţioase, zice d. Dr. Pozsonyi. Precum se poate stabili cu toată siguranţa din depozitiile martorilor nu este vorba de slobozirea întâmplătoare a armei — căci numai atunci ar fi vorba de omor prin imprudenţă, ci *tragerea unui foc de armă, lucru care implică intenţiunea de a puşca.* Care a fost intenţiunea aceia de a ucide sau de a răni? Lucrul acesta se poate stabili în mod neîndoios din arma şi din felul cum ea a fost întrebuiţată: nu poate fi vorba decât de o acţiune *săvârşită cu intenţiunea de a ucide.* Intrebarea pusă de apărător dacă Pártos a fost iresponsabil în timpul omorului, se poate răspunde că *nu.* Reiese din avizul doctorilor, din felul cum fapta a fost săvârşită şi din împrejurările ei. Căci este vorba de o faptă săvârşită în stare de responsabilitate redusă, stabilirea acestui lucru cade în competenţa unui judecător expert. Dacă curtea s'a pronunţat pentru omor din imprudenţă, *judecătoria trebuie să facă corectura* dictând o pedeapsă potrivită în limitele art. 290 din codul penal care prescrie puşcărie dela o zi până la trei ani, *căci nu este iertat a-se omora fără pedeapsă un om.*

Economie.

Târgul de bucate din Aradul-nou.

— 20 Aprilie.

De câteva zile timpul e frumos. Călduril primăverii sunt stropite uneori de ploii binecuvântate pentru sămănături. În urma timpului favorabil, circulaţia pe piaţă este mai puţin vieaie. S'au vândut azi:

grâu 200 mm.	14.30—
cucuruz 200 mm.	7.20—
săcară	9.60—
ovăs	8.10—
orz	8.—

Freţurile sunt socotite în coroane şi după 50 kig.

Bursa de mărfuri şi efecte din Budapesta.

Budapesta, 20 Aprilie 1909.

Grâu pe Aprilie 1909	28.10—28.12
Săcară pe Aprilie	20.—20.04

Cucuruz pe Maiu	149.8—15.—
Ovăs pe Aprilie	1738.—17.40

INCHEIEREA la 1 ORĂ şi jum.:

Preţul cerealelor după 100 kig. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	28 K. 20—29 K. 75
Din comitatul Albei —	28 > 05 29 > 40
De Pesta — — — —	28 > 10—29 > 45
Bănăţenesc — — — —	28 > 15—29 > 75
De Bacica — — — —	28 > 20—29 > 55
Săcară — — — —	19 > 90—20 > —
Orzul de nutreţ, cvalit. I.	19 > 18—20 > 10
> > calitate a II.	18 > 70—19 > 80
Ovăs > > > I.	18 > —18 > 40
> > > II.	17 > 70—17 > 90
Cucuruz — — — —	14 > 85—15 > 15

BIBLIOGRAFII.

La librăria »Tribuna« se află de vânzare următoarele cărţi:

Sentinela cântărilor bisericesti române compusă de Terentius Bugariu, preot misionar. Preţul 20 cor., plus 30 fi., porto.

Neamul românesc în Basarabia de N. Iorga. cor. 2:50 plus 10 fileri porto.

Cântece din popor de P. Ciorogariu. Biblioteca Socec Nr. 42—44. Preţul 80 fil. + 10 fil. porto. Poezii alese de Gh. Creţeanu, Preţul 60 fil. + 10 fil. porto.

Verzi şi uscate, Iodoform cu o prefaţă de D. Urechia. Preţul 2 cor. + 20 fil. porto.

Educaţia sexelor ediţia II. de Dr. Ereclic S. rian. Preţul 1 cor. 50 fil. + 20 fil. porto.

«Unirea principatelor» 1859 povestită româneşte de N. Iorga. Preţul 80 fil. — 10 fil. porto.

Spiritul critic în cultura românească, Ibrăileanu preţul 2 cor., + 10 fil.

În lumea dreptăţii de nuvele şi schiţe, Iorga Al. Brătescu Voineşti 2 cor., + 10 fil.

Legenda funigeilor, poem dramatic în acte de St. O. Iosif şi D. Anghel 1 cor., + 10 fil.

Demonul, poemă tradusă din ruseşte de Ioan R. Rădulescu 1 cor., + 10 fil.

Revista »Viaţa Românească« Nr. 2.— + 10 fil.

Poşta administraţiei.

I. P. Petrosniţa. Abonamentul D-Tale e plătit până la 1 Iulie 1909.

N. Danciu, Jebeli. De aici merge ziarul regulat V. O. B. Cşebeş. Şi D-v. merge regulat.

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar Gheorghe Nichin.

Respiraţia

e cu mult mai uşoară imediat ce veţi întrebuiţi numai câteva porţiuni din Emulsiunea SCOTT şi uşurarea va creşte în fiecare zi.

În timpul celor din 32 de ani mii şi mii de oameni au experimentat lucrul acesta. De asemenea e foarte mare progresul spre însănătoşirea generală a organismului, iar

Poşta de mâncare şi somn

revin şi digestiunea se face tot mai bună.

Incercaţi şi vă veţi convinge.

Preţul unui flacon veritabil 2 cor. 50 fil.

De vânzare la toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii a se lua seamă la marca metodului SCOTT — care este pescarul.

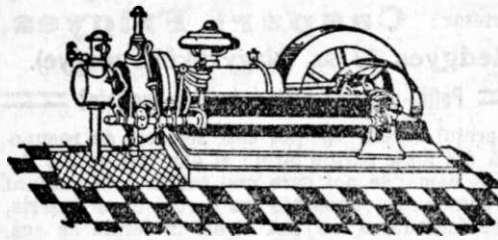

Ferdinand Saller

stabiliment de mașini, motoare și automobile.

Sibiu, Franziskanergasse 6.

Se execută orice reparații de motoare cu benzină sau cu ulei. Garantez întrebuințarea minimală de material și prestație maximală. — Construesc **motoare nouă de benzină dela 2 la 6 HP.** puterea cea mai ieftină pentru industrie și agricultură, stabile sau transportabile. — Toate reparațiile atin-

gătoare de ramura mașinelor să execută în mod special și ieftin

Cele mai bune referențe.

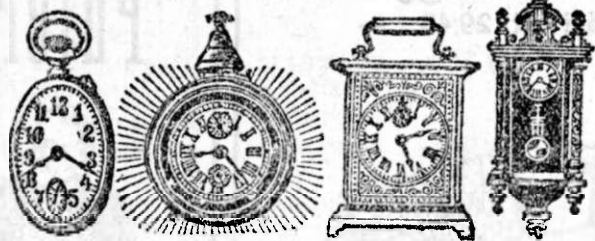
Prețurile ieftine.

Serviciu solid.

Fac reparații de automobile și de biciclete.

Cum să vă dovedesc

că clasornicele date mie vor fi reparate punctual! Cel mai simplu mod de a trimite clasornicele stricate pe postă. —

Neu Vilmos
clasornicar și
gicvaergiu

Seghedin
Károlyi-u. 3.

Unde se repară clasornicele în mod

special, prompt cu garanție de 3 ani și prețuri favorabile. — — —

Ține în depozit clasornice de buzunar, pendule și clasornice cu alarmă, precum și bijuterii și obiecte pe argint de China, cu prețurile cele mai favorabile. — Cumpără frânturi de aur și de arpină cu prețurile cele mai mari sau le schimbă bu obiecte nou.

Comandele din provincie se săvârșesc punctual și se împachetează cu mare îngrijire.

„AURORA”

Intreprindere Română în New-York 204—

W. 14 th. st. — Director: Dr. E. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909.

În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma „Aurora”.

Banca Română „Aurora”. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora” din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora”. De dorți ori-ce soi de cărți, de rugăciuni, de cetit, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea „Aurora” 204 — W. 14 th. str. New-York. Pe ori-ce linie Vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi adăpost în casa română de emigrare „Aurora” 204 — W. 14 th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central „Aurora” despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința ca să fie ținuți în evidență în registrele casei de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere pământ în America să ceară informații dela întreprinderea „Aurora”.

Toate epistolele să se trimită la adresa;

E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.

— **New-York S. U. A. de N.** —

Cine dorește răspuns este rugat a aiătura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

Opawski József

prima fabrică de trăsuri de copii în Ungaria de sud.

TIMIȘOARA. — Jozsefváros.
Bonnáz-u. nr. 15.

Ține în depozit

trăsuri de copii

fabricațiune proprie, dela cele mai simple până la cele mai îndobite cu prețuri favorabile.

Tot așa primește tot felul de reparaturi în bransa aceasta.

GEORG DÉCSI

măiestru de instrumente muzicale
SIBIU, str. Ocnei Nr. 10.

Magazin de tot felul de instrumente muzicale, depozit bogat de cele mai bune coarde.

Primește și execută prompt tot felul de comande din provincie, precum reparaază bine și

ieftin orice lucrare ce aparține acestei ramuri.

Cel dintău atelier de pietri monumentale arate cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

măiestru de monumente și pietri de cimitir

Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în

Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatok.

Jambrik József

auritor, vâpsitor
de biserică, pregătitor de cadre (rame) aurite.

SEGHEDIN.

— (Szeged), Iskola utca 6 sz. —

PRIMEȘTE orice lucrări noi și reparații de această bransă precum altare, amvoane, cruci, prapori (steaguri), licoane și cadre (rame), precum și renovația și vâpsirea obiectelor bisericesti cu aurul — cel mai bun care nu-și perde fața. —

— Preturi favorabile și executare cu punctualitate. —

